

Procedurile simplificate de vămuire – o soluție avantajoasă pentru evitarea întârzierilor provocate de încasarea efectivă a taxelor vamale în contul vămii

Autor: Mihai Petre, Director, Comerț Internațional, Asistență Fiscală și Juridică, EY România

Importatorii români s-au confruntat în ultima săptămână cu întârzieri în acordarea liberului de vamă la diverse birouri vamale din România, în special în București. Mai precis, camioanele nu au putut părăsi vămile până când autoritățile vamale nu au confirmat efectiv primirea sumelor aferente taxelor vamale datorate în conturile proprii (între 2-5 zile de așteptare).

În era digitală, era vitezei, 90% din operațiunile de vămuire din România sunt realizate în continuare în procedura normală, din păcate. Adică prezența fizică a mijloacelor de transport în vămi este necesară, efectuarea controalelor fizice trebuie să se realizeze în programul de lucru al ofițerilor vamali, plata sumelor aferente taxelor de import trebuie confirmată de biroul vamal.

Din acest motiv, se creează întârzieri în lanțul logistic de aprovizionare, importatorii plătesc mai mult pentru transport (atât timp cât camioanele staționează încărcate în vamă),

birourile vamale sunt supraaglomerate, se întârzie darea în producție sau livrarea la timp a mărfurilor, consumatorul plătește mai mult.

Ce soluții ne oferă actuala legislație vamală pentru un proces de vămuire fluid?

Amânarea momentului plății taxelor la import

Una dintre procedurile simplificate prevăzute de legislație este amânarea plății taxelor la import. Practic, la cererea importatorului, și dacă sunt respectate anumite condiții, bunurile pot fi importate cu plata amânată maxim 30 de zile. Astfel, la momentul vămuirii, sunt evitate întârzierile legate de procesarea și confirmarea plăților de către biroul vamal (plăți care pot avea loc ulterior liberului de vamă, în termenul de 30 de zile de la data declarației vamale).

O astfel de procedură este esențială în cazul importatorilor cu flux mare de operațiuni (mai ales cele pentru care se datorează valori mari de taxe la import). Se câștigă atât un avantaj de flux de numerar, cât și timp cu formalitățile de vămuire.

Vămuirea la domiciliu

O altă soluție pentru a rezolva dificultățile întâmpinate la import o reprezintă procedura de vămuire la domiciliu. Aceasta face posibilă sosirea mijlocului de transport direct la depozit fără drumuri către biroul vamal. Controlul vamal și liberul de vamă se realizează direct la sediul importatorului. Procedura presupune implicare minimă din partea ofițerilor vamali și se poate efectua chiar și în afara orelor de program ale acestora, în baza unei autorizații.

În cazul utilizării acestei proceduri, plata taxelor la import se face în momentul depunerii declarației vamale globale (recapitulative) care conține toate înregistrările de mărfuri de import din evidențele importatorului efectuate pe parcursul

unei luni calendaristice (termenul maxim permis). Așadar, prin utilizarea acestei proceduri, importatorii pot evita aglomerația din vămi și câștiga timp prețios.

În comparație cu alte state din Uniunea Europeană, în România, procedurile simplificate sunt foarte puțin utilizate. Autoritățile vamale încurajează și ele utilizarea acestora însă primul pas trebuie realizat de către agenții economici.

Depunerea online a declarației la Fondul pentru Mediu – obligatorie din 2020?

*Autori: **Mihai Petre**, Director, Comerț Internațional, Asistență Fiscală și Juridică și **Daniela Neagoe**, Senior Manager, Comerț Internațional, Asistență Fiscală și Juridică, EY România*

În vederea îndeplinirii obligațiilor de declarare la Administrația Fondului pentru Mediu (“AFM”), operatorii economici trebuie să depună o declarație privind obligațiile la Fondul pentru mediu.

La acest moment, operatorii economici pot opta să completeze declarația cu ajutorul programului informatic de asistență AFM – Declarații, apoi să depună exemplarul semnat la registratura

Administrației Fondului pentru Mediu sau, începând din data de 3 iulie, să depună on-line declarația privind obligațiile la Fondul pentru mediu. În acest sens, pe site-ul AFM a fost publicată aplicația informatică pentru utilizarea serviciului “Depunere declarații on-line”.

Este obligatorie folosirea unei anumite metode de depunere a declarației din 2020?

În prezent, operatorii economici care au obligații către Fondul pentru mediu pot folosi, ca metodă alternativă, modul de depunere on-line a declarațiilor, care nu este încă obligatoriu.

În ordinul nr. 572/2019 pentru depunerea declarațiilor privind obligațiile la Fondul pentru mediu prin mijloace electronice de transmitere la distanță nu este specificată o dată obligatorie privind depunerea exclusiv online a declarației privind obligațiile la Fondul pentru mediu.

Totuși, conform informațiilor de pe site-ul AFM, începând cu data de 1 ianuarie 2020, utilizarea aplicației informatice pentru serviciul “Depunere declarații on-line” este obligatorie.

Singura situație în care, conform ordinului nr. 572/2019, este obligatorie declararea on-line este cea în care în decursul anului 2019 s-a depus cel puțin o dată declarația on-line. În acest caz, declarația aferentă lunii decembrie trebuie depusă tot on-line prin intermediul serviciului “Depunere declarații on-line”.

Care este procesul prin care se poate obține acces/depune declarația privind obligațiile la Fondul pentru mediu prin serviciul Depunere declarații on-line?

În vederea generării unui cont de acces pentru utilizarea serviciului “Depunere declarații on-line”, reprezentantul legal al operatorului economic trebuie să depună o solicitare

scrisă către AFM. În urma acesteia, AFM generează un cont de acces și o parolă.

Depunerea electronică a declarațiilor privind obligațiile la Fondul pentru mediu se poate realiza de către un reprezentant legal sau împuternicitul reprezentantului legal. Condiția obligatorie este ca reprezentantul legal sau împuternicitul acestuia să dețină semnătură electronică calificată.

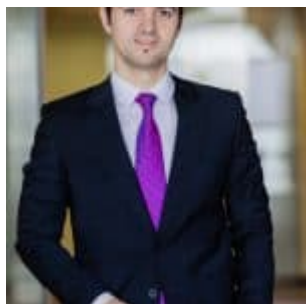
Înrolarea în serviciul “Depunere declarații on-line” se realizează prin completarea on-line a formularului de pe site-ul AFM unde trebuie încărcat și certificatul constatator ONRC (în cazul reprezentantului legal) sau declarația notarială (în cazul împuternicitului reprezentantului legal), semnate de persoana autorizată folosind propriul certificat digital. Declarația notarială se depune și în original la sediul AFM.

Ce implicații vor avea aceste modificări pentru operatorii economici începând cu data de 1 ianuarie 2020?

Declararea contribuțiilor la Fondul pentru mediu este o activitate ce implică resurse semnificative de timp și de personal în fiecare lună. Declararea on-line poate contribui la minimalizarea costurilor precum și la o îmbunătățire a fluxurilor de lucru.

Practica de litigii fiscale din cadrul EY marchează o premieră în domeniul

produselor accizabile, în favoarea uneia dintre cele mai mari rafinării din România

Taxarea unor produse accizabile, care au necesitat recondiționarea în cadrul unui antrepozit fiscal după ce au fost puse pe este nelegală – a decis Înalta Curte de Casație și Justiție

Echipa de avocați specializată în dispute fiscale a Radu și Asociații SPRL, casa de avocatură asociată EY Law, a înregistrat o nouă premieră, de data aceasta într-o problemă ce a generat dificultăți în interpretarea și aplicarea legii fiscale – restituirea accizei percepute asupra unui produs energetic care, necorespunzând parametrilor standard, a fost returnat de beneficiar în antrepozitul fiscal, în vederea recondiționării și eliberării ulterioare în consum.

Codul fiscal prevede posibilitatea restituirii accizelor în situația „contaminării sau combinării accidentale” a unui produs pus pe piață care este ulterior reciclat sau recondiționat. Cu toate acestea, autoritatea fiscală a refuzat restituirea pentru simplul motiv că situația de fapt nu se încadrează în ipoteza legii – mai exact, că nu ar putea exista un caz de contaminare sau combinare accidentală atunci când substanța ce generează contaminarea face ea însăși parte din elementele utilizate în procesul de producție.

O astfel de interpretare eronată a fost susținută inclusiv de Direcția de legislație în domeniul accizelor, din cadrul Ministerului de Finanțe. Practic, cu toate că norma juridică nu explică noțiunile de „contaminare” ori de „combinare accidentală”, autoritatea fiscală a adoptat un mod restrictiv de interpretare, în sensul în care norma juridică ar ajunge să producă efecte limitative.

Echipa de avocați implicată în acest proiect a fost condusă de către Emanuel Băncilă, Partener și Alex Slujitoru, Senior Manager, Radu și Asociații SPRL. Alex Slujitoru a precizat că *„pentru soluționarea favorabilă a prezentei spețe a fost relevantă asigurarea trasabilității produsului, acesta aflându-se sub supravegherea strictă a reprezentanților direcției vamale pe întreaga perioadă a deplasării sale.”*

“Atât instanța de fond, cât și instanța de recurs au confirmat nelegalitatea refuzului de a restitui accizele percepute și au dispus în consecință restituirea acestora. O soluție contrară ar fi dus la plata de două ori a accizelor pentru același produs energetic – inițial pentru produsul neconform și, ulterior, pentru produsul recondiționat, acciza fiind o taxă ce vizează exclusiv consumul, respectivul produs fiind pus pe piață în vederea consumului doar după recondiționare”, a spus Emanuel Băncilă, liderul practicii de politici și dispute fiscale din cadrul EY România.

România, singura țară din UE care nu a reușit să elimine

dubla impunere pentru niciunul dintre cazurile închise în anul 2018

Autor: Raluca Popa, Partener Asociat, Departamentul de Asistență Fiscală și Juridică, EY România

În contextul planului de acțiune BEPS, țările au agreeat să implementeze anumite măsuri care să asigure rezolvarea disputelor internaționale legate de aplicarea tratatelor de evitare a dublei impuneri într-o manieră rapidă, eficientă și adecvată. Drept urmare, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și-a propus să monitorizeze anual statusul procedurilor de acord amiabil de la nivelul fiecărei țări. Publicat recent, raportul OCDE pentru anul 2018, care ne arată numărul de proceduri de acord amiabil inițiate în fiecare țară precum și numărul de cazuri soluționate, plasează România pe ultimele locuri în Europa.

De ce se acordă atât de multă importanță procedurii de acord amiabil (pe scurt, "MAP", de la „mutual agreement procedure”)? Pentru că vizează rezolvarea disputelor internaționale în materie de fiscalitate și, în contextul actual, în care tranzacțiile și modelele de afaceri se globalizează, astfel de dispute sunt din ce în ce mai frecvente.

Un exemplu clasic este cel al disputelor legate de prețurile de transfer. Dacă avem o tranzacție între două societăți afiliate din state diferite, iar autoritățile dintr-o țară ajustează/cresc prețul acestei tranzacții, în țara respectivă se va plăti mai mult impozit pe profit. În același timp,

pentru a nu avea dublă impozitare, autoritățile fiscale din celălalt stat ar trebui să accepte această ajustare de preț și să permită celeilalte societăți să își mărească cheltuielile, diminuându-și astfel impozitul pe profit cu o sumă echivalentă.

Însă, în ultimul timp, vedem tot mai multe cazuri din afara sferei prețurilor de transfer care fac obiectul procedurilor de acord amiabil. La nivel statistic, conform raportului OCDE, majoritatea cazurilor de acord amiabil nu vizează sfera prețurilor de transfer. România nu face excepție – în 2018, din cele opt cazuri închise, numai două au vizat problema prețurilor de transfer.

Mai mult, în contextul dezvoltărilor internaționale recente – cum este cazul instrumentului multilateral care modifică tratatele de evitare a dublei impuneri – se pune tot mai mult accent pe procedura de acord amiabil, nu numai ca modalitate de soluționare a disputelor, ci și ca instrument de stabilire a drepturilor de impozitare. De exemplu, conform instrumentului multilateral, regulile “clasice” de stabilire a rezidenței din vechile tratate de evitare a dublei impuneri ar trebui substituite cu o procedură de acord amiabil.

Aspectele de natură tehnică cu privire la procedura de soluționare a unui acord amiabil în contextul legislației românești, europene și internaționale prezintă o mare complexitate. Astfel de proceduri sunt de regulă destul de îndelungate și de multe ori se continuă cu o procedură de arbitraj.

Dacă ne uităm la România, conform raportului OCDE, numărul de aplicații de MAP depuse în anul 2018, față de anul 2017, a înregistrat o creștere de 75% (21 de aplicații depuse în 2018 vs. 12 în 2017), creșterea medie la nivel european fiind de 43%.

În privința numărului de cazuri închise de România în anul

2018 (față de numărul de cazuri în derulare la începutul anului, plus solicitările nou primite în cursul anului 2018), rata de soluționare este de 14%, care se află mult sub media europeană de 27%.

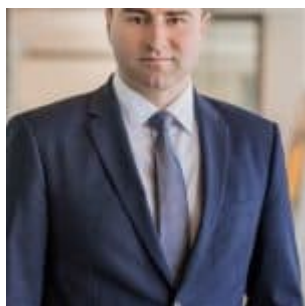
Comparativ, țări precum Polonia sau Ungaria au înregistrat rate de soluționare similare cu România. Pe de altă parte, Bulgaria are o rată de soluționare de 37%.

Dincolo de aceste procente, mai relevant este modul în care aceste proceduri au fost soluționate. În cazul României, raportul OCDE ne arată că: din 8 aplicații închise în anul 2018, două s-au închis prin respingerea accesului la procedură, două prin retragerea contribuabilului, iar două au fost rezolvate intern (unilateral). Astfel, au rămas doar două cazuri în care procedura amiabilă a fost închisă efectiv, însă în niciunul dintre acestea nu s-a eliminat dubla impunere.

Practic, niciunul din cele opt cazuri 'închise' de România nu a fost soluționat prin anularea totală sau măcar parțială a dublei impunerii. Acest lucru este interesant mai ales pentru că, în conformitate cu raportul OCDE, înțelegem că România este și singura țară UE^[1] care nu a reușit să elimine dubla impunere pentru niciunul din cazurile închise în anul 2018. Comparativ, în Polonia, 11 din totalul de 26 de cazuri închise în 2018 s-au soluționat printr-un acord bilateral de eliminare completă a dublei impozitări, iar în Bulgaria 4 din totalul de 7 cazuri închise în 2018.

În concluzie, deși procedura de acord amiabil este un instrument tot mai utilizat atât în România, cât și la nivel internațional, mai este încă mult de lucru până când astfel de proceduri vor fi rezolvate într-o manieră rapidă, eficientă și adecvată, în linie cu dezideratul OCDE.

EY și Radu și Asociații SPRL au asistat familia Rusu în procesul de vânzare a unei participații de 75% în grupul Rus Savitar – Casa Rusu

În tranzacția prin care fondul de investiții Greenbridge a preluat participația majoritară în grupul Rus Savitar – Casa Rusu, vânzătorii au fost asistați de o echipă multidisciplinară formată atât din consultanți din cadrul echipei de asistență în tranzacții a EY România (M&A și debt advisory), cât și din avocați specializați în tranzacții din cadrul Radu și Asociații SPRL.

Fondul de investiții Greenbridge a preluat de la familia Rusu o participație de 75% în grupul Rus Savitar – Casa Rusu, unul dintre principalii producători și retaileri de mobilă din România. În urma tranzacției, Cristian Rusu rămâne implicat în afacere, atât în calitate de acționar (cu o participație de 25% din acțiuni), cât și în calitate de Director General.

Tranzacția, care transformă o afacere de familie într-un business cu perspective regionale, a fost negociată și implementată pe durata mai multor luni. Discuțiile au avut în vedere atât elementele tipice pentru o tranzacție de fuziuni

și achiziții (M&A), cât și modul de funcționare a noului parteneriat.

„Sunt încântat că tranzacția a fost finalizată cu succes. Pe durata întregului proces am fost consiliat de o echipă multidisciplinară de consultanți, specialiști în ariile lor de practică din cadrul EY și Radu și Asociații SPRL. Am avut în toate etapele tranzacției confortul că sunt reprezentat la cel mai înalt nivel de profesionalism și aș dori să le mulțumesc pe această cale”, a spus Cristian Rusu.

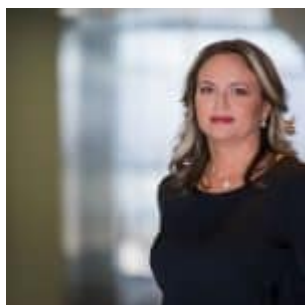
EY România a oferit vânzătorilor servicii de asistență în M&A printr-o echipă dedicată, precum și servicii de debt advisory. Tranzacția a fost coordonată de Florin Vasilică, partener și lider al echipei de asistență în tranzacții EY România, cu ajutorul Florenței Bîrhală, Senior Manager M&A și al Ioanei Mihai, Director Debt Advisory. Din echipa au mai făcut parte Răzvan Ispas, Claudia Tudor, Carmen Lipară și Bogdan Cojocariu.

„Este prima tranzacție majoră pe piața de mobilă din România și suntem mândri că am contribuit la realizarea unui demers de această anvergură. Totodată, este și prima investiție a Greenbridge în România. Suntem convinși că împreună, Cristian Rusu și Greenbridge vor duce Casa Rusu de la nivelul unui campion local la unul regional. Mulțumesc echipei implicate în proiect și, în special, familiei Rusu pentru colaborare”, a precizat Florin Vasilică.

Consultanța juridică a fost asigurată de Radu și Asociații SPRL, avocații implicați în tranzacție fiind Radu Diaconu și Ștefan Mantea.

„Îi mulțumim lui Cristian Rusu și familiei Rusu pentru încrederea acordată echipei noastre. Suntem onorați că am fost parte din acest proiect”, a declarat Radu Diaconu.

Inovarea în IT trebuie susținută inclusiv prin facilități fiscale

Autor: Claudia Sofianu, Partener, Liderul Diviziei de impozit pe venit și contribuții sociale, EY România

În contextul global actual, domenii precum IT și cel al cercetării-dezvoltării-inovării („CDI”) sunt elemente cheie ale unei dezvoltări sustenabile, iar digitalizarea accelerată determină atât guvernele, cât și companiile să facă schimbări semnificative.

Dacă vorbim de companii, preocuparea constantă pentru crearea de produse/servicii noi și pentru îmbunătățirea celor deja existente este accelerată în special de reducerea costurilor asociate și de obținerea unui avantaj competitiv care să le plaseze pe o poziție cât mai ridicată într-un clasament ce vizează experiența și satisfacția crescută a clienților.

Din punctul de vedere al guvernelor, obiectivul principal rămâne creșterea economică și atragerea de investiții străine, iar pârghiile folosite au fost legate în principal de politicile fiscale aplicabile în rândul jucătorilor din domeniul CDI. În acest sens, sunt țări care au introdus măsuri fiscale extrem de atractive în 2019, precum Indonezia care anunță deduceri fiscale generoase de până la 300% pentru activitățile întreprinse pe propriul teritoriu. Alte exemple

pe care le putem aminti sunt: valoarea deducerilor fiscale acordate care a crescut la 250% din valoarea cheltuielilor în Singapore, respectiv 200% în Polonia, conform studiului global EY „Worldwide R&D Incentives Reference Guide 2019”. Există însă și țări, precum Italia, care au introdus, începând cu anul fiscal trecut, două măsuri mai puțin generoase, și anume: obligativitatea de certificare a eficienței costurilor și raportul tehnic pentru a descrie activitățile CDI desfășurate de companie.

În România, s-a discutat mult în ultimul timp despre facilitățile fiscale din domeniul IT, vehiculându-se inclusiv ideea eliminării lor. Unul dintre argumentele susținătorilor acestei abordări este faptul că, la acest moment, domeniul IT este deja consolidat.

Care este însă părerea ANIS („Asociația Patronală a Industriei de Software și Servicii”) ? Într-un comunicat ANIS din data de 3 iunie 2019, se spune că: „facilitățile fiscale au făcut și mențin industria IT românească competitivă, într-o cursă cu alte țări care oferă programatorilor impozit pe venit zero, precum Ucraina, Polonia sau Belarus. Deficitul de forță de muncă din IT la nivelul UE este atât de mare încât o astfel de măsură ar putea avea ca rezultat o reducere masivă a specialiștilor din țară, deci un impact economic major”.

Istoric vorbind, în România, beneficii fiscale au fost acordate industriei IT încă din anul 2004, iar legislația fiscală a fost modificată în acest sens aproape anual în vederea încurajării investițiilor străine în acest domeniu. Cu toate acestea, se prevedea doar scutirea de la plata impozitului pe venitul din salarii pentru angajații care desfășoară activități prin care sunt create programe pentru calculator.

Începând cu anul 2016, a existat un interes mai pronunțat pentru cercetare-dezvoltare-inovare, astfel că salariații din acest domeniu pot fi scutiți de la plata impozitului pe venit

similar celor din IT, deși condițiile de eligibilitate sunt diferite. În același timp, este acordată și o deducere suplimentară de 50% la calculul impozitului pe profit pentru cheltuielile de CDI eligibile.

Nivelul deducerilor fiscale nu este mare, comparativ cu al altor state membre, însă proiecțiile efectuate arată un câștig de aproximativ de 7-8% din impozitul pe profit. Cu alte cuvinte, companiile pot avea beneficii mai mari dacă pot susține caracterul inovator al proiectelor lor și îndeplinesc condițiile de eligibilitate, chiar dacă nu sunt finanțate din bani publici pentru activitatea de CDI. Este important de subliniat faptul că această facilitate fiscală poate fi aplicată și în domeniul IT atât timp cât proiectele derulate au caracter inovator până la momentul comercializării.

Deși o serie de factori fac dificilă aplicarea acestor deduceri (precum lipsa funcționalității Corpului Experților care poate evalua aceste proiecte), există metodologii de inovare care, alături de incubarea culturii de inovare și proiectarea rezultatelor CDI (indiferent de rezultatul cercetării), vin în sprijinul companiilor. Acestea pot primi facilități fiscale fără solicitare în prealabil (scutirea se aplică salariilor lunar, iar deducerea suplimentară de 50% se poate aplica în funcție de sistemul de declarare și plată a impozitului pe profit fie trimestrial, fie anual). Aceste facilități fiscale pot fi folosite pentru mărirea retenției sau a investițiilor în zona CDI de la echipamente, ateliere, până la faimoasele "laboratoare de inovare".

Trebuie evidențiată, însă, limita fină de substanță între proiectele care se califică pentru acordarea facilităților fiscale din domeniul IT și cele care, în același timp, pot fi eligibile pentru facilitățile acordate CDI. De aceea, o analiză per proiect și per activitate trebuie întreprinsă în prealabil pentru a ilustra impactul financiar, dar și efortul administrativ pentru aplicarea unei facilități sau a celeilalte.

Astfel, pentru ca un proiect de dezvoltare software să fie clasificat drept CDI, finalizarea trebuie să depindă de un avans științific și/sau tehnologic, iar scopul proiectului trebuie să fie rezolvarea metodică a unui sistem științific și/sau incertitudine tehnologică.

Adaptarea software-urilor deja existente și activitățile de suport pentru acestea nu au neapărat un caracter inovator pentru a susține facilitatea CDI. Totuși, inovarea se naște atunci când se produc noi teoreme și algoritmi în domeniul IT, precum și cercetarea și dezvoltarea instrumentelor software sau a tehnologiilor în domenii specializate de calcul. Cu titlu de exemplu, inovarea apare în procesarea imaginilor, prezentarea geografică a datelor, recunoașterea caracterelor, inteligența artificială și alte domenii asemănătoare. Aceste activități sunt doar câteva exemple și apar în literatura de specialitate (în special în publicațiile OCDE).

În concluzie, dacă substanța activităților din domeniul IT este de inovare și dacă se respectă prevederile legislative românești cu privire la CDI, merită cunoscute și aplicate facilitățile fiscale cât timp mai sunt disponibile.

ADRIANA ALIONTE: CUM FACEM EDUCAȚIE PENTRU VIITOR, PENTRU O ROMÂNIE ALTFEL?

Situată la granița dintre ruralism și tehnologie, România prezentului este una dintre cele mai dinamice societăți din Europa. Aici lucrurile se schimbă într-un ritm alert și această tendință se va accentua în viitor. Potrivit World Economic Forum, o treime dintre abilitățile pe care le vedem

astăzi importante vor fi considerate depășite în următorii cinci ani. Acest lucru va crea o tensiune suplimentară pe piața muncii, însă poate da naștere și unor oportunități unice de evoluție. În lumea de astăzi, schimbarea a devenit singura certitudine, iar pentru a beneficia de întregul potențial, la nivel național, este necesar să facem educație în mod diferit pentru ce va urma.

Pentru a contracara efectele acestui dinamism fără precedent în societățile moderne, Asociația Națională pentru Educație din SUA a propus un nou model de învățare. Specialiștii vorbesc despre patru abilități specifice care vor deveni esențiale pentru adaptarea la un viitor profesional dominat de reinventare periodică. **Cei Patru C** (The 4C's) reprezintă această nouă viziune ce constă în implementarea unei programe școlare bazate pe exersarea creativității, comunicării, gândirii critice și a colaborării.

În România, educația pentru viitor este abia la început, însă există centre educaționale care integrează deja Cei Patru C în metoda lor de predare. Pentru a promova această nevoie de adaptare a demersului pedagogic la viitor, Shakespeare School organizează o conferință pentru părinți interesați să fie la curent cu noutățile din parenting și educație. Pe data de **28 septembrie**, la **Hotel Capitol** din București, trei specialiști în psihologia copilului, parenting și educație vor discuta despre **Cele 4 Competențe ale Viitorului**, în cadrul conferinței Shakespeare School [Copilul tău, Campion la Viață](#).

Adriana Alionte, fondator Shakespeare School și profesor de engleză, va deschide dialogul dintre părinți și experți în educație. Psihologul Mirela Horumbă va oferi perspectiva sa asupra procesului de învățare, precum și câteva sfaturi pentru construirea unei personalități de învingător la copii. Iar pentru a desena tabloul complet, expertul în educație Oana Vetrici va explica care sunt activitățile care integrează Cei Patru C și cum pot contribui părinții la dezvoltarea lor zilnică.

“Lumea este în schimbare accelerată. Nimic nu rămâne la fel, și de aceea copiii noștri vor avea nevoie de multe abilități bine antrenate. De-a lungul vieții lor profesionale, vor schimba 5–7 domenii de expertiză. Prin urmare, noțiunile abstracte care nu sunt de folos în afara școlii nu mai sunt un factor care să garanteze succesul în viață. Copiii vor avea nevoie de abilități noi și de oameni care să îi ajute să le exerseze în mediul academic, în comunitate și acasă”, a declarat fondatorul Shakespeare School, Adriana Alionte.

Moștenire lăsată de un defunct decedat fără copii, unica succesoare fiind soția supraviețuitoare. Renunțare la moștenire de către frații și surorile defunctului. Vocația descendentei surorii renunțătoare la moștenirea unchiului ei, în temeiul legii nr. 10/2001

Curtea de Apel Cluj, Secția civilă, de muncă și asi Curtea de Apel Cluj, Secția civilă, de muncă și asigurări sociale, pe

gurări sociale, pentru minori și familie, decizia nr. 1912 din 27 mai 2011

Prin sentința civilă nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj s-a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a Municipiului Cluj-Napoca invocată de acesta și s-a respins acțiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca și Primarul Municipiului Cluj-Napoca, având ca obiect Legea 10/2001. Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de fond a reținut că prin dispoziția 5187/18.12.2009 emisă de Primarul Mun Cluj-Napoca s-a respins notificarea 2180/2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris inițial în CF 9589 nr. top 1662 situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35. Pentru a pronunța această dispoziție s-a motivat că reclamanta nu face dovada calității de moștenitoare a foștilor proprietari tabulari ai imobilului revendicat. Potrivit extrasului CF nr. 9589 Cluj asupra imobilului teren și construcție înscris pe parcela cu nr. top 1662 proprietari tabulari sub B 1 și 2 au fost înscrise S.T. și soția născută B.S.. Imobilul a fost preluat în baza Decretului 32/1950 cu titlu de naționalizare în favoarea Statului Român Din actele de stare civilă depuse de reclamantă rezultă că S.T. a decedat la data de 4.06.1969. La data decesului acestuia a rămas în viață S.L., soție, decedată la rândul său la data de 13.09.1970. S.T. a avut ca soră pe S.E., căsătorită C., decedată în anul 1980. C.E. a avut o singură fiică, reclamanta. Reclamanta justifică calitatea de moștenitor doar a unchiului său S.T., nu și a soției acestuia S.S., având în vedere regulile devoluțiunii legale reglementate de Codul Civil. Instanța de fond a pus în discuția părților și a dispus efectuarea unei drese către Camera Notarilor Publici Cluj, care a comunicat copiile certificatelor de moștenitor 867/1969 prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.T. și certificat de moștenitor 819/1971, prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.S.A.

soția lui S.T. . Prin certificatul de moștenitor 867/1969 s-a stabilit calitatea de unic moștenitor a defunctului S.T. a soției S.S.A. soție supraviețuitoare și moștenitoare testamentară reținându-se că prin declarații autentice notariale, inclusiv a lui C.E., frați și surorile defunctului au renunțat la moștenire. Tribunalul a constatat că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare după mătușa sa S.S.A., prin certificatul de moștenitor 819/1971, stabilindu-se calitatea de moștenitor a acesteia în favoarea altor persoane. Susținerile reclamantei că în cuprinsul certificatului de moștenitor nu s-a avut în vedere imobilul, obiect al notificării sale, au fost apreciate de tribunal ca neavând relevanță.

Tribunalul a apreciat însă relevant faptul că prin declarație autentică cuprinsă în certificatul de moștenitor antecesoarea sa, a pierdut calitatea de moștenitoare a fratelui său și nu mai justifică calitatea de persoană îndreptățită în condițiile legii 10/2001. Faptul că mama sa a renunțat la succesiunea fratelui său, nu justifică admiterea cererii chiar dacă dezbaterea succesiunii nu a avut loc și cu privire al imobilul în litigiu. În acest sens, sunt și interpretările Înaltei Curți de Casație și Justiție, în Decizia RIL 11/2008, tot cu privire la aplicarea unei legi de retrocedare a bunurilor confiscate de regimul anterior, care a stabilit că potrivit dispozițiilor art. 696 din Codul civil, eredele care renunță la succesiune este considerat că nu a avut niciodată această calitate, titlul de moștenitor fiind desființat cu efect retroactiv, moștenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moștenire. De aceea, cel care renunță la succesiune nu intră în categoria persoanelor care sunt moștenitori, el neputând dovedi această calitate întrucât, în acest caz, nu este vorba de neacceptarea succesiunii în condițiile art. 700 din Codul civil și care este doar prezumat de lege ca renunțător, ci, dimpotrivă, se dovedește cu certitudine (declarație notarială) că nu este moștenitor, dat fiind faptul că a renunțat expres la succesiune. Prin efectul renunțării,

moștenitorul este socotit că nu a fost niciodată moștenitor, iar vocația sa succesorală este retroactiv desființată. Regula indivizibilității patrimoniului succesoral conferă același caracter indivizibil și opțiunii succesore care nu poate fi condiționată de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunțarea vizează atât bunurile existente în succesiune la data decesului, cât și cele care, eventual, ar intra în succesiunea respectivă. Raportat la această constatare, tribunalul a apreciat că nu mai există nici un interes din partea reclamantei în a se analiza și pronunța asupra cererii formulate de reclamantă, având ca obiect constatarea preluării imobilului de către Statul Român fără titlu. Pentru aceste considerente, tribunalul, în temeiul art. 26 din Legea nr. 10/2001, apreciind că reclamanta nu a făcut dovada calității sale cerută de dispozițiile Legii nr.10/2001, a respins acțiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca și Primarul Municipiului Cluj-Napoca având ca obiect Legea nr. 10/2001. Împotriva acestei sentințe, reclamanta C.L.L. a declarat recurs, în termen legal, solicitând instanței admiterea acestuia, modificarea hotărârii atacate în sensul admiterii acțiunii așa cum a fost formulată, precum și obligarea pârâtului intimat la plata cheltuielilor de judecată. În motivarea recursului, reclamanta a învederat instanței că hotărârea criticată este nelegală, fiind dată cu aplicarea greșită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ. În opinia reclamantei recurente, obiect al acceptării sau renunțării îl reprezintă doar drepturile și bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opțiunii succesore. În speță, în anul 1969, la data întocmirii certificatului de moștenitor nr. 867/1969 când defuncta C.E. și-a exprimat opțiunea de renunțarea la succesiunea după defunctul S.T., imobilul în litigiu nu se găsea în patrimoniul defunctului deoarece era întabulat ca proprietar Statul Român, astfel încât antecesoarea reclamantei nu a renunțat la succesiune. Instanța de fond a dat o interpretare greșită dispozițiile art. 4 alin. 3 din Legea nr.

10/2001, deoarece prevederile conținute în art. 696 și art. 700 C.civ., cu caracter general, nu își găsesc aplicarea conform principiului de drept specialia generalibus derogant. Prin notificarea nr. 2180/09.11.2001 prin care reclamanta a solicitat restituirea în natură a imobilului în litigiu, reclamanta a înțeles să accepte succesiunea celor doi defuncți. În mod greșit instanța de fond a reținut că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitor după defuncta S.S.A. deoarece descendenții renunțătorului pot veni la moștenire în nume propriu în condițiile art. 698 C.civ., astfel încât în virtutea dreptului de acrescământ, partea renunțătorului profită coerezilor care au acceptat succesiunea. Pârâtul intimat Municipiul Cluj-Napoca, prin întâmpinare, a solicitat respingerea recursului ca nefondat și, în consecință, menținerea hotărârii atacate ca fiind legală și temeinică. În susținerea poziției procesuale, pârâtul intimat a arătat că în mod corect și cu respectarea dispozițiilor legale, tribunalul a reținut că reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare, având în vedere principiul indivizibilității patrimoniului succesoral. Pârâtul intimat, Primarul Mun.Cluj-Napoca, deși legal citat, nu și-a delegat reprezentant în instanță și nu a depus întâmpinare prin care să-și exprime poziția procesuală. Analizând sentința criticată prin prisma motivelor de recurs invocate și a apărărilor formulate Curtea, în temeiul art. 304 1 C.pr.civ., reține următoarele: Prin notificarea înregistrată sub nr. 2180/09.11. reclamanta C.L.L. a solicitat restituirea în natură a imobilului situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris în CF nr. 9589, nr. top. 1662 constând din casă și teren, iar în cazul în care restituirea în natură nu este posibilă, acordarea de despăgubiri bănești conform Legii nr. 10/2001. În cuprinsul notificării, reclamanta a arătat că este moștenitoare legală a proprietarilor tabulară S.T. și S. care au decedat, în calitate de nepoată de frate. Prin Dispoziția nr. 5187/18.12.2009 emisă de Primarul mun. Cluj-Napoca s-a respins notificarea nr. 2180/09.11.2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris inițial în CF nr. 9589,

nr.top. 1662, situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, deoarece revendicatoarea nu a făcut dovada calității de persoană îndreptățită la măsuri reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001, nefăcând dovada calității de moștenitoare după foștii proprietari tabulari ai imobilului. Conform C.F. nr. 9589 Cluj, A+1, nr. top. 1662 constând din casă, curte și grădină în situat în str. A., nr. 55, în suprafață de 252 stjp. a fost întabulat dreptul de proprietate, în părți egale, în favoarea lui S.T. și soția născută B.S. prin încheierea de C.F. nr. 3649/08.03.1938. În baza Decretului nr. 92/1950 privitor la naționalizarea unor imobile și a extrasului din tabelul anexă, asupra imobilul mai sus arătat, s-a întabulat dreptul de proprietate, cu titlu de drept naționalizare, în favoarea Statului Român, în administrarea Sfatului Popular al orașului Cluj. Ulterior, prin încheierea de CF nr. 98/06.01.1976, în baza planurilor de împărțire pe apartamente, imobilul mai sus menționat s-as dezlipit din C.F. nr. 9589 și s-a împărțit în: imobilul cu nr.top.nou 1662/1 constând în casă și teren în suprafață de 157 mp. transcris în CF col.nr. 127112 și imobilul cu nr.top. nou 1662/2, teren în str. B., nr. 35, în suprafață de 750 mp., transcris în CF nr. 127114, în favoarea Statului Român și în administrarea operativă a mun.Cluj-Napoca. În consecință, imobilul mai sus descris a fost preluat în mod abuziv de Statul Român și face obiectul Legii nr.10/2001, conform prevederilor art.2 lit.a din acest act normativ. S.T. a decedat la data de 04.06.1969, așa cum rezultă din certificatul de deces. Conform certificatului de moștenitor nr. 867/24.10.1969 emis de Notariatul de Stat Județean Cluj, moștenitoarea defunctului S.T. este S.S.A., în calitate de soție supraviețuitoare și moștenitoare testamentară. În cuprinsul acestui act se menționează că au renunțat la succesiune – sunt decăzuți din succesiune conform art. 700 C.civ.-, numiții: S.N., S.I., C.E., M.M., H.M. și S.S., toți frați și surori ai defunctului. S.S.A. a decedat la data de 13.09.1970.. Potrivit certificatului de moștenitor nr. 819/15.10.1971 emis de Notariatul de Stat Județean Cluj, moștenitorii defunctei S.S.A. sunt: M.L., B.M. și O.M.L., în

calitate de legatari. S.T. a fost fratele numitei S.E., căsătorită C., care a fost mama reclamantei și care a decedat la data de 22.10.1980, așa cum reiese din actele de stare civilă. Art. 696 C.civ. prevede că eredele ce renunță este considerat că nu a fost niciodată moștenitor.

Așadar, titlul de moștenitor al renunțătorului este desființat cu efect retroactiv, moștenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moștenire. Potrivit art. 698 C.civ., eredele renunțător nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renunțătorul este singur în gradul său, sau dacă coerezii săi renunță, copii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părți egale. În consecință, partea renunțătorului profită coerezilor săi, fără voia lor, indiferent dacă acceptarea coerezilor s-a făcut înainte sau după renunțarea comoștenitorului, deoarece acceptarea succesiunii este indivizibilă. Dacă renunțătorul este singur în grad succesibil, moștenirea trece în cadrul devoluțiunii legale la moștenitorii subsecvenți. În speță, așa cum s-a arătat, toți frații și toate surorile defunctului S.T., în calitate de colaterali privilegiați, au renunțat la succesiunea acestuia, prin declarații autentice date în fața fostului notariat de stat, astfel încât la succesiunea acestuia pe lângă soția supraviețuitoare S.S.A. are vocație concretă și reclamanta, descendenta renunțătoarei C.E., în calitate de nepoată de soră a defunctului, care vine în concurs cu soția supraviețuitoare. Critica recurentei referitoare la faptul că obiect al renunțării îl reprezintă doar drepturile și bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opțiunii succesorală astfel încât antecesoarea sa nu a renunțat la succesiune cu privire la imobilul în litigiu, nu poate fi primită deoarece regula indivizibilității patrimoniului succesoral conferă același caracter indivizibil și actului juridic de opțiune succesorală care nu poate fi condiționat de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunțarea la moștenire reprezintă manifestarea de voință a moștenitorului prin care acesta

declară că înțelege a nu se folosi de drepturile succesoriale pe care vocația sa i le conferă astfel încât renunțarea vizează atât bunurile existente în patrimoniul lui de cujus la data decesului, cât și cele care eventual ar intra în viitor în patrimoniul defunctului. În acest sens actul de opțiune succesorală este indivizibil deoarece succesibilul are dreptul să opteze între a renunța sau accepta moștenirea, dar în întregul ei, astfel încât nu are posibilitatea de a accepta o anumită parte a moștenirii și de a renunța la o altă parte. Potrivit art. 4 alin. 3 și alin. 4 din Legea nr. 10/2001, succesibili care, după data de 6 martie 1945, nu au acceptat moștenirea sunt repuși de drept în termenul de acceptare a succesiunii pentru bunurile care fac obiectul prezentei legi. Cererea de restituire are valoare de acceptare a succesiunii pentru bunurile a căror restituire se solicită în temeiul prezentei legi. De cotele moștenitorilor legali sau testamentari care nu au urmat procedura prevăzută la Cap. III profită ceilalți moștenitori ai persoanei îndreptățite care au depus în termen cererea de restituire. Prin urmare, reclamanta care nu a acceptat moștenirea defunctului S.T., dar nici nu a renunțat la ea, prin formularea notificării în baza Legii nr. 10/2001, în temeiul textului legal mai sus citat, a fost de drept repusă în termenul de acceptare a succesiunii acestui defunct pentru imobilul situat în ClujNapoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr.top.1662, astfel încât în mod greșit tribunalul a făcut aplicarea prevederilor legale mai sus citate. Așa cum s-a arătat, soția defunctului S.T. a decedat la data de 13.09.1970, ulterior decesului defunctului ei soț, iar potrivit regulilor devoluțiunii legale a moștenirii, reclamanta nu justifică calitatea de moștenitoare a defunctei S.S.A. întrucât nu are vocație succesorală legală concretă și mai mult decât atât, conform certificatului de moștenitor, moștenitorii acesteia sunt alte persoane fizice decât reclamanta în calitate de legatari, astfel că soluția tribunalului este legală și corectă din acest punct de vedere. Pentru aceste considerente de fapt și de drept, Curtea, în temeiul art. 312 alin. 1 și alin. 3 raportat la art. 304 pct.

9 C.pr.civ., va admite în parte recursul declarat de reclamanta C.L.L. împotriva sentinței civile nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj, pe care o va casa în parte cu privire la soluția dată plângerii reclamantei având ca obiect calitatea reclamantei de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr. 10/2011 pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 și, în aceste limite va dispune trimiterea cauzei pentru rejudecare pe fond la Tribunalul Cluj, menținând restul dispozițiilor din sentință în ceea ce privește respingerea plângerii reclamantei având ca obiect constatarea calității de persoană îndreptățită după defuncta S.S.A.. În rejudecare, tribunalul va soluționa plângerea reclamantei ținând seama de calitatea de persoană îndreptățită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr.10/2011 pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris inițial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 și va decide dacă este posibilă restituirea în natură a imobilului litigios, iar în caz contrar, se va pronunța asupra măsurilor reparatorii solicitate de reclamantă. (Judecător Anca Adriana Pop)

Sursa: Curtea de Apel Cluj

**Daune morale. Persoană
privată de libertate.**

Admitere

Curtea de Apel Cluj, Secția I-a civilă, decizia civilă nr.386/A din 5 martie 2015

Prin sentința civilă nr. 516 din 4 noiembrie 2014 a Tribunalului Cluj, pronunțată în dosarul nr. .../117/2013, a fost respinsă excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice. A fost admisă în parte acțiunea civilă formulată de reclamantul G.R.I., împotriva pârâțului Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, și în consecință: A fost obligat pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice să-i plătească reclamantului G.R.I. suma de 30.000 lei cu titlu de daune morale. Pentru a pronunța această sentință, tribunalul a reținut următoarele: În ceea ce privește excepția inadmisibilității acțiunii invocată de pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice tribunalul a respins-o pentru argumentele ce vor fi expuse în continuare: Potrivit art. 504 alin 2 C proc. pen., are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată de libertate ori căreia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal, alin 3 din stipulând că privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanță a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauză prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j). În condițiile în care reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile legale anterior evocate nu au putut fi reținute ca fiind pertinente susținerile pârâțului potrivit căruia

demersul reclamantului este inadmisibil, întrucât acesta nu a fost niciodată condamnat și apoi achitat, această ipoteză fiind imaginată de legiuitor la art. 504 alin 1 Cod. proc. pen. De asemenea, nu a fost primită ca fiind întemeiată susținerea pârâtului potrivit căruia reclamantul este îndreptățit la despăgubiri doar în ipoteza în care procesul penal ar fi încetat în temeiul art.10 lit j C pr pen, în condițiile în care reclamantul, a invocat în susținerea construcției juridice existența unei hotărâri definitive de achitare, făcând trimitere la dispozițiile art.504 alin 3 C pr pen. În ceea ce privește fondul cauzei, tribunalul a apreciat că demersul judiciar al reclamantului este parțial fondat pentru următoarele considerente: Verificându-se hotărârile judecătorești depuse la dosarul cauzei, tribunalul a constatat că starea de fapt expusă de către reclamant în considerentele cererii de chemare în judecată corespunde realității. Astfel, așa cum s-a reținut în sentința penală nr. 121/D/2008 pronunțată în ședința nepublică din data de 05.03.2008 de către Tribunalul Cluj în dosarul nr. .../117/2007, prin încheierea penală nr. 47/C/2007 din data de 30.03.2007 pronunțată de Tribunalul Cluj – Secția Penala a dispus luarea măsurii arestării preventive a inculpaților, printre care și reclamantul din prezenta cauză, iar ulterior, măsura arestării preventive a fost prelungită prin încheierea penala nr.58/C/2007 până la data de 27.05.2007. După înregistrarea dosarului la instanța de judecată la data de 25.05.2007 s-a procedat la verificarea legalității și temeiniciei măsurii arestării preventive potrivit dispozițiilor art. 3001 C.P.P., măsura arestării preventive fiind menținută. Împotriva acestei soluții de menținere a măsurii arestării preventive inculpații, printre care și reclamantul a declarat recurs, acesta fiind respins ca nefondat prin Decizia penală nr. 335/31.05.2007 pronunțată de Curtea de Apel Cluj. La termenele de judecată din datele de 21.06.2007 și 09.08.2007 măsura arestării preventive a fost menținută față de inculpați, respingându-se totodată și cererile de înlocuire a acestei măsuri cu măsura obligării de a nu părăsi țara.

La termenul de judecată din data de 27.08.2007 s-a dispus față de reclamantul G.R.I. înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea, instanța considerând ca temeiurile care au stat la baza luării măsurii arestării preventive față de acesta (filele 17-22 din dosar). Prin Sentința penală nr. 121/D/2008 pronunțată în ședința nepublică din data de 05.03.2008 de către Tribunalul Cluj în dosarul nr. .../117/2007, în baza art. 334 instanța a dispus schimbarea încadrării juridice din infracțiunea de trafic de persoane prev. de art. 12 alin. 1 și alin. 2 lit. a din Legea 678/2001 modificată prin Legea 287/2005 cu aplicarea art. 41 alin. 2 C.P., reținută în sarcina reclamantului, în infracțiunea de lovire, prev. de art. 180 alin. 1 CP. față de partea vătămata N.P.. Cu privire la această infracțiune, instanța prin aceeași sentință a dispus în temeiul art. 11 pct.2 lit. b raportat la art. 10 lit. h C.P.P. încetarea procesului penal pornit împotriva reclamantului, ca urmare a retragerii plângerii prealabile (fila 53 din dosar) Prin aceeași sentință, instanța, în baza art. 11 pct.2 lit. a raportat art. 10 lit. c C.pr pen., a dispus achitarea reclamantului G.R.I. sub aspectul săvârșirii infracțiunii de trafic de minori prev. și ped. de art.13 alin. 1, 2 și 3 din Legea nr. 678/2001, modificata prin Legea nr. 287/2005 cu aplicarea art.41 alin.2 Cod penal (fila 54 verso din dosar). În baza art. 11 pct. 2 lit. a raportat la art. 10 lit. d, instanța a dispus achitarea reclamantului sub aspectul săvârșirii infracțiunii de constituire, conducere, aderare și sprijinire a unui grup infracțional organizat prev. de art. 7 din Legea nr. 39/2003. Prin sentința anterior menționată a fost revocată față de reclamantul G.R.I. măsura obligării de a nu părăsi țara instituită prin încheierea penală din data de 03.12.2007. Sentința penală nr. 121/D/2008 pronunțată în ședința nepublică din data de 05.03.2008 de către Tribunalul Cluj în dosarul nr. .../117/2007 a rămas definitivă, fiind respins atât apelul declarat împotriva acestei sentințe prin Decizia penală nr. 74 pronunțată în ședința nepublică din data de 23.11.2010 de către Curtea de Apel Suceava în dosarul cu nr. .../117/2007, cât și recursurile

declarate împotriva acestei decizii prin Decizia penală pronunțată de înalta Curte de Casație și Justiție la data de 05.12.2012(fila 97 din dosar). Având în vedere starea de fapt anterior expusă, tribunalul a conchis că în speță sunt pe deplin aplicabile dispozițiile art. 504 alin 2 și 3 C pr pen. În esență, textul legal menționat anterior are dispoziții clare, neechivoce, în sensul că Statul Român este obligat la despăgubiri pentru arestarea sau deținerea persoanei în cazul în care procesul penal este soldat cu o soluție de achitare, cum este cazul în prezenta speță, soluția de achitare însemnând automat, în concepția legiuitorului român, că arestarea sau deținerea pe parcursului procesului penal a fost nelegală, așa cum rezultă din interpretarea coroborată a celor două alin. 2 și 3 ale art.504 C pr pen. În ceea ce privește solicitarea reclamantului privind plata de despăgubiri sub formă de daune morale tribunalul a constatat că sunt întemeiate în parte pretențiile reclamantului, raportat la durata arestării preventive și a măsurii de a nu părăsi localitatea, respectiv țara, precum și la prejudiciul moral suferit de acesta, suma de 30.000 lei reprezentând o sumă suficientă și cu caracter rezonabil aptă de a reprezenta o compensare pentru prejudiciul moral suferit de reclamant. În determinarea cuantumului daunelor morale dispozițiile legale incidente în materie nu stabilesc criterii concrete, acest cuantum a fost determinat de instanță în raport cu datele concrete ale speței, instanța a avut în vedere elemente precum: atingerea adusă valorilor care definesc personalitatea umană, valori care se referă la integritatea fizică și sănătate, la cinste, la demnitate, onoare, prestigiu profesional ș.a. Cu privire la acest prejudiciu moral, efectul negativ privește afectarea acelor atribute ale persoanei care influențează relațiile sale sociale și cele care se situează în domeniul afectiv al vieții persoanei.

Cu alte cuvinte, dauna morală constă în atingerea adusă acelor valori care definesc personalitatea umană și se referă la existența fizică a omului, sănătatea și integritatea

corporală, la cinste, la demnitate, onoare, prestigiu profesional și alte valori similare. Din această perspectivă, prin privarea de libertate a reclamantului, acestuia iau fost afectate negativ drepturile și libertățile fundamentale, iar suferințele fizice și psihice provocate de o asemenea măsură pot și trebuie să fie reparate prin acordarea unor despăgubiri. Astfel cum rezultă din probatoriul testimonial administrat în cauză, după eliberare reclamantul era o persoană complet schimbată, era mai retras, chiar foarte retras, nu mai era acea persoană comunicativă, era cărunt. Toți cei trei martori audiați în prezenta cauză au relevat că în momentul ridicării reclamantului din casă de către organele de poliție și ulterior, pe parcursul menținerii arestării preventive, copii acestuia au avut de suferit, erau speriați și șocați. Astfel, martorul M.E.C. a precizat că în condițiile în care îi întreba cineva unde este tatăl lor, copiii începeau să plângă, în timp ce martorul G.S.D. a relevat că știe de la soția reclamantului că minorii au suferit un șoc și au fost duși la psiholog pentru a depăși mai ușor acest incident. De asemenea, din aceeași perspectivă, martorul M.A. a precizat că un coleg de școală al unuia dintre copii reclamantului i-a spus acestuia că „tatăl tău este un pușcăriaș”, ocazie cu care copilul reclamantului s-a supărat foarte tare, fiind marcat de spusele colegului său. În aceste condiții, tribunalul a conchis că măsura arestării preventive aplicată reclamantului, ulterior infirmată de către instanța de judecată a determinat, din perspectiva situației familiale, pentru reclamant o adevărată traumă psihică. Așa cum s-a menționat anterior, ulterior eliberării atitudinea reclamantului față de membrii familiei sale s-a schimbat foarte mult, acesta s-a izolat în sine refuzând o comunicare cu cei apropiați și cu prietenii săi. Acuzațiile aduse reclamantului au produs în cadrul comunității un efect negativ, atitudinea acesteia răsfrângându-se asupra reclamantului, acesta simțindu-se izolat și blamat în cadrul comunității în care trăiește. De asemenea este de remarcat faptul că urmare a aplicării măsurii arestării preventive situația financiară a familiei

reclamantului a scăzut în mod simțitor, aceasta în condițiile în care toate afacerile pe care le derula reclamantul anterior arestării sale s-au năruit. Martorul M.A. a precizat că în perioada arestării a fost afectată situația financiară a familiei reclamantului, întrucât i s-au stricat toate afacerile fiind închise sălile de jocuri, magazinele alimentare, aspect relevat și de către martorul M.E.C.. Traumatizant a fost pentru reclamant și mediul de detenție pe o perioadă destul de îndelungată având în vedere și soluția finală de achitare de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii de care a fost acuzat precum și consecințele produse de această situație față de familia sa, aceasta trecând prin reale dificultăți materiale. Nu în ultimul rând, toți martorii au relevat, prin depozițiile lor, că ulterior aplicării măsurii arestării preventive reclamantul a început să aibă probleme de sănătate având mai multe boli, respectiv diabet zaharat, hipertensiune, probleme cu inima, hemoroizi și apnee în somn ceea ce presupune că, reclamantul de mai multe ori, povestind cu el, stă 5 minute și apoi adoarme instantaneu, aceste aspecte coroborându-se cu actele medicale existente la dosar (filele 98-108 din dosar, respectiv filele 120-138 din dosar). Raportat la toate probele existente în dosar, anterior evocate, tribunalul a concluzionat că arestarea preventivă, desfășurarea procesului penal în faza urmăririi penale și în cele trei faze ale judecății au afectat prestigiul profesional și social al reclamantului, sănătatea și starea sa psihică, pe membrii familiei sale astfel a acordat în favoarea acestuia o despăgubire în cuantum de 30.000 lei cu titlu de daune morale. Împotriva acestei sentințe au declarat apel în termenul legal reclamantul și pârâții.

Reclamantul G.R.I. a solicitat modificarea sentinței atacate în sensul de a fi obligat pârâtul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice la plata sumei de 100.000 euro, cu titlu de despăgubiri morale. În motivarea apelului reclamantul a arătat că instanța de fond reține în mod corect starea de fapt, în sensul că a fost arestat nelegal în perioada 30.03.2007-

12.09.2007, deci 166 zile, iar până la data de 5.03.2008 a fost privat de libertate, instituindu-se în sarcina lui interdicția de a părăsi localitatea și țara, că prin eroarea judiciară intervenită au fost lezate drepturile fundamentale ale omului, că a existat o atingere a valorilor care definesc personalitatea umană, că are dreptul la repararea prejudiciului produs. Hotărârea instanței de fond este nelegală și netemeinică cu privire la cuantumul despăgubirilor morale acordate de numai 30.000 lei. Astfel, instanța de fond a apreciat o sumă mai puțin rezonabilă, de aproximativ 190 lei pentru fiecare zi de arest, sumă care nu este întâlnită în practica judiciară din țara noastră și nu a apreciat corespunzător efectul produs prin arestarea sa și interdicția de a părăsi țara, asupra situației sociale, profesionale pe plan fizic și psihic. În sprijinul motivelor invocate prin apel, reclamantul a invocat practică judiciară, a Tribunalului Maramureș și a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a solicitat schimbarea sentinței atacate, în sensul admiterii excepției inadmisibilității acțiunii, cu motivarea că, cererea reclamantului nu se circumscrie cazurilor care dau dreptul la repararea pagubei, conform art. 504 Cor proc. penală. Aceasta, pentru că reclamantul nu a fost niciodată condamnat definitiv și apoi achitat, astfel că nu este întrunită nici condiția prev. de art. 504 alin. 3 Cod proc. penală, în sensul că hotărârea definitivă de încetare a procesului penal nu are ca temei legal art. 10 alin. 1 lit. j Cod proc. penală, ci art. 10 lit. h Cod proc. penală, pentru infracțiunea de lovire prev. de art. 180 alin. 1, ca urmare a retragerii plângerii prealabile. Sub aspectul prejudiciului moral, probele administrate în cauză nu au relevat implicațiile morale pe care durata reținerii le-ar fi avut asupra reclamantului, respectiv asupra statutului social de implicațiile pe plan afectiv legate de reținerea sa, în condițiile în care în procesul de apreciere a probatoriului, cu ocazia soluționării dosarului penal, instanța de fond a reținut în mod corect împrejurările faptice concrete, cât și vinovăția inculpaților.

Înscrisurile anexate de reclamant în probațiune nu conțin un minim de indicii care să facă legătura dintre afecțiunile de care suferă reclamantul și faptul reținerii sale. Prin apelul declarat, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – DIICOT Cluj au solicitat desființarea sentinței atacate, rejudecarea cauzei și în consecință, să se dispună în principal, respingerea ca inadmisibilă a acțiunii formulată de reclamantul G.R.I., iar în subsidiar, respingerea ca nefondată a acțiunii sau reducerea cuantumului sumei la plata căreia a fost obligat Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice pentru următoarele considerente: În ce privește fondul cauzei, aprecierile instanței de fond sunt nelegale și netemeinicie. În primul rând, instanța de fond a dat o interpretare greșită cazurilor și condițiilor care dau dreptul la repararea pagubei reglementate de art. 504 alin. 3 Cod proc. penală, respingând în mod nelegal excepția inadmisibilității acțiunii. Dispoziția din art. 504 alin. 3 Cod proc. penală este clară, neechivocă și de strictă interpretare. Prin urmare, atâta vreme cât reclamantul a fost achitat definitiv doar pentru o parte a activității infracționale ce i-a fost imputată, iar pentru una din faptele deduse judecății s-a dispus încetarea procesului penal, dar în alt temei decât cel expres și limitativ prevăzut de art. 504 alin. 3 Cod proc. penală, respectiv art. 10 lit. h Cod proc. penală, cererea reclamantului nu întrunește condițiile legale de admisibilitate. Dreptul la repararea pagubei produse reclamantului se putea naște doar în măsura în care achitarea sa definitivă se impunea sub aspectul tuturor celor trei infracțiuni deduse judecății.

Hotărârea atacată este criticabilă și sub aspectul temeiniciei, întrucât probele administrate în cauză nu fac dovada existenței unei legături de cauzalitate între privarea de libertate a reclamantului și năruirea afacerilor sale, pe de o parte și degradarea stării sale de sănătate, pe de altă parte. Martorii audiați în cauză au relevat faptul că și după arestarea preventivă a reclamantului, societățile comerciale

în care acesta avea calitate, au continuat să funcționeze, că societățile comerciale au intrat în faliment la o dată mult ulterioară punerii în libertate a reclamantului, acest fapt fiind cauzat cel mai probabil de condițiile generate de criza economică. Sub aspectul stării de sănătate a reclamantului, actele medicale depuse în susținerea cererii sale, dincolo de faptul că sunt de dată foarte recentă, nu fac dovada debutului vreuneia dintre bolile de care suferă reclamantul în perioada detenției preventive și nici a legăturii de cauzalitate dintre condițiile privării de libertate și natura bolilor de care suferă reclamantul. Prin întâmpinarea depusă, intimatul G.R. s-a opus admiterii apelului declarat de pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, arătând că motivul invocat nu subzistă, deoarece motivul arestării lui nu-l constituie infracțiunea de lovire, ci celelalte infracțiuni reținute în sarcina lui pentru care a fost achitat. Mai mult, motivul invocat că el nu a fost niciodată condamnat definitiv și apoi achitat, astfel că nu ar fi îndeplinite cerințele art. 504 alin. 3 Cod proc. penală nu prezintă relevanță juridică, deoarece privarea de libertate există, iar printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă s-a dispus achitarea lui. Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a depus la dosar întâmpinare la apelul declarat de reclamant, solicitând respingerea apelului acestuia, invocând aceleași motive pe care le-a invocat în declarația de apel. Examinând apelurile declarate prin prisma motivelor invocate, curtea apreciază că sunt nefondate și în consecință în baza art. 296 alin. 1 Cod proc. civ., urmează să le respingă pentru următoarele considerente: În ce privește apelurile pârâților, având în vedere că motivele invocate în susținerea lor sunt identice, curtea le va analiza împreună. Reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe dispozițiile art. 504 alin. 2 și 3 Cod proc. penală. Art. 504 alin. 2 Cod proc. penală prevede că „are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal a fost privată de libertate, ori căreia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal”, iar alin 3 al aceluiași articol prevede că „privarea sau restrângerea de libertate în

mod nelegal trebuie stabilită după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanța procurorului de scoatere d sub urmărire penală sau de încetare a urmăriri penale pentru cauza prevăzută de art. 10 alin. 1 lit. j, ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauza prev. de art. 10 alin. 1 lit.j”. Din interpretarea acestor dispoziții legale rezultă că, pentru nașterea dreptului la reparație, condiția cerută de alin. 3 al art. 504 Cod proc. penală este aceea ca privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal să fi fost stabilită printr-o hotărâre definitivă de achitare. Din momentul în care România a devenit parte contractantă a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, textele de lege care vizează drepturi și garanții care fac obiect de reglementare al acestei convenții, se interpretează în conformitate cu dispozițiile acesteia, potrivit principiului preeminenței dreptului internațional, consacrat de dispozițiile art. 11 și 20 din Constituția României. Dreptul la libertate și siguranță și dreptul la despăgubiri în situația lipsirii nelegale de libertate, este garantat, de asemenea, de art. 5 par. 5 din Convenție, care condiționează acordarea de despăgubiri doar de existența unei arestări nelegale, fără să fie necesară o hotărâre judecătorească anterioară care să constate nelegalitatea reținerii sau arestării. În cauză, caracterul nelegal al privării de libertate a reclamantului și a restrângerii libertății acestuia se evaluează prin prisma soluției finale pronunțată în cauza penală în care s-au luat aceste măsuri. Astfel, prin încheierea penală nr. 47/C/30.03.2007 pronunțată de Tribunalul Cluj s-a luat măsura arestării preventive a inculpaților, între care și reclamantul din prezenta cauză, iar ulterior, măsura arestării preventive a fost prelungită prin încheierea penală nr. 58/C/2007, până la data de 27 mai 2007. Măsura arestării preventive a inculpaților s-a dispus pentru

săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane prev. de art. 12 alin. 1 și alin. 2 lit. a din Legea nr. 678/2001, cu aplicarea art. 41 alin. 2 C. penal, trafic de minori prev. de art. 13 alin. 1 și alin. 2 lit. a din Legea nr. 678/2001 cu aplicarea art. 41 alin. 2 C. penal, și constituire într-un grup infracțional organizat prev. de art. 7 din Legea nr. 39/2003, cu aplicarea art. 33 lit. a C. penal. După înregistrarea dosarului la instanța de judecată în data de 25 mai 2007 s-a procedat la verificarea legalității măsurii arestării preventive, măsură care a fost menținută, iar recursul declarat împotriva acestei soluții a fost respins. La termenele de judecată din data de 21 iunie 2007 și 9 august 2007, măsura arestării preventive a fost menținută față de inculpați și doar la data de 27 august 2007 s-a dispus față de inculpatul G.R.I., reclamantul din prezenta cauză, înlocuirea măsurii arestării preventive cu obligarea de a nu părăsi localitatea. Prin sentința penală nr. 121/D/2008 din 5.03.2008 a Tribunalului Cluj, rămasă definitivă prin respingerea apelurilor și recursurilor declarate împotriva ei, instanța a dispus schimbarea încadrării juridice din infracțiunea de trafic de persoane prev. de art. 12 alin. 1 și alin. 2 lit. a din Legea nr. 678/2001 modificată prin Legea nr. 287/2005, cu aplicarea art. 41 alin. 2 C. penal, reținută în sarcina reclamantului în infracțiunea de lovire prev. de art. 180 alin. 2 C. penal, infracțiune în legătură cu care, instanța, prin aceeași sentință a dispus în temeiul art. 11 pct. 2 lit. b cu art. 10 lit. h Cod proc. penală, încetarea procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prealabile. Prin aceeași sentință, instanța, în baza art. 11 pct. 2 lit. a raportat la art. 10 lit. c Cod proc.pen., a dispus achitarea reclamantului sub aspectul săvârșirii infracțiunii de trafic de minori și în baza art. 11 pct. 2 lit. a raportat la art. 10 lit. d Cod proc.pen., achitarea reclamantului sub aspectul săvârșirii infracțiunii de constituire și sprijinire a unui grup infracțional. Prin sentința penală nr. 121/D/2008 a fost revocată față de reclamant măsura obligării de a nu părăsi țara instituită prin încheierea penală din 23.12.2007. Din

această hotărâre judecătorească rezultă aşadar că măsura arestării preventive înlocuită ulterior cu măsura de a nu părăsi localitatea a fost luată faţă de reclamant în considerarea săvârşii infracţiunii prev. de art. 12 alin. 1 şi 2 lit. a şi art. 13 alin. 1,2 şi 3 din Legea nr. 678/2001. Aşadar, finalizarea procedurii penale a condus la concluzia lipsei vinovăţiei penale a reclamantului în săvârşirea faptelor reţinute ca infracţiuni, respectiv fapta nu a fost săvârşită de inculpat şi faptei îi lipseşte unul din elementele constitutive ale infracţiunii. Or, tocmai reliefaarea unor asemenea împrejurări deschid dreptul persoanei la repararea prejudiciului suferit, ca urmare a privării sau restrângerii de libertate. În concluzia celor reţinute, excepţia inadmisibilităţii acţiunii invocată de pârâţi este nefondată, reclamantul fiind îndreptăţit la repararea prejudiciului moral, prejudiciului de imagine şi de familie suferit. În ceea ce priveşte critica formulată de reclamant şi pârâţi cu privire la cuantumul despăgubirilor acordate, curtea apreciază că este nefondată.

Art. 505 alin. 1 Cod proc. penală stabileşte criteriile în funcţie de care se determină acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul suferit, dar nu stabileşte şi criteriile de cuantificare a acestuia. Acest lucru este pe deplin justificat de faptul că prejudiciul moral nu poate fi stabilit prin rigori abstracte din moment ce el diferă de la persoană la persoană, în funcţie de circumstanţele concrete ale fiecărui caz. Nici Curtea Europeană atunci când acordă despăgubiri morale nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate. Curtea apreciază că suma acordată reclamantului cu titlu de despăgubiri morale pentru perioada arestării preventive (30.03.2007 – 27.08.2007) şi interdicţiei de a nu părăsi localitatea (27.08.2007 – 3.12.2007), este suficientă pentru a oferi o reparaţie completă pentru atingerea adusă onoarei, reputaţiei şi persoanei reclamantului, atât în ceea ce priveşte viaţa sa privată, cât şi cea socială. Aceasta, având în vedere afecţiunile resimţite

de persoana reclamantului, constând în izolarea și refuzul de a comunica cu cei apropiați și cu prietenii săi, de familia acestuia, a cărei situație financiară a scăzut în mod simțitor, de trauma psihică suferită de cei trei copii ai reclamantului, care au suferit un șoc în momentul arestării tatălui lor, fiind nevoiți să urmeze proceduri speciale la un psiholog pentru a depăși acest incident. Criticile formulate de pârâți cu privire la faptul că hotărârea instanței de fond nu este temeinică, întrucât a apreciat în mod greșit că probele testimoniale și cu înscrisuri administrate în cauză nu fac dovada existenței unei legături de cauzalitate între privarea de libertate a reclamantului și năruirea afacerilor sale, că năruirea afacerilor reclamantului s-a datorat crizei financiare, nu pot fi reținute în totalitate. Chiar dacă solicitările reclamantului prin raportare la prejudiciul pe care l-a încercat prin pierderea unor relații comerciale se regăsesc în patrimoniul societății comerciale, reclamantului îi revin beneficiile obținute din calitatea de administrator, astfel că durata de 166 de zile cât a durat arestul și 205 zile de limitare a posibilităților de deplasare, i-au afectat afacerile. De asemenea, chiar dacă actele medicale sunt ulterioare perioadei luării măsurii arestării preventive și interdicției de a părăsi localitatea, bolile de care suferă reclamantul, cum ar fi diabetul zaharat, pot fi consecința traumei psihice pe care acesta a suferit-o pe perioada detenției.

Sursa: Curtea de Apel Cluj

Scurtă aducere aminte | Gabriel Biris

În urmă cu 3 ani demisionam din guvernul tehnocrat, din cauza retragerii de către premier și ministru a susținerii pentru măsurile propuse atunci, ca urmare a „scandalului” creat în momentul în care proiectul la care lucrasem a ajuns, „pe surse”, la presă.

Îmi propun o scurtă aducere aminte a ceea ce s-a întâmplat atunci, dar și a ceea ce s-a întâmplat după aceea în fiscalitatea românească. Știm cu toții că, din punctul de vedere al reglementărilor fiscale, a fost o perioadă extrem de agitată, poate cea mai agitată din istoria post-revoluționară a României.

1. Septembrie 2016

Proiectul de O.U.G. apărut atunci în spațiul public conținea o serie de măsuri menite – în opinia mea – să aducă o stare de normalitate în fiscalitate în acord cu un principiu în care cred cu tărie: sarcina fiscală trebuie așezată exclusiv în funcție de CÂT, și nu în funcție de CUM câștigăm. Cea mai dezbătută măsură propusă atunci a fost, de departe, (i) transferul CAS și CASS de la angajator la angajat, majorarea salariului brut și recalcularea procentelor. În plus, proiectul de O.U.G. includea măsuri mai puțin (sau chiar deloc) discutate cu privire la (ii) impozitarea sumelor ce nu pot fi justificate, (iii) transparentizarea deținerilor rezidenților români în companii aflate în paradisuri fiscale, dar și (iv) alte măsuri, din care o bună parte au și fost implementate.

▪ Transferul contribuțiilor

Transferul contribuțiilor nu era o măsură în sine, ci un instrument necesar pentru implementarea unei soluții în care

cred cu tărie: plafonarea bazei de calcul a contribuțiilor pe suma veniturilor, prin intermediul declarației anuale de impunere. Declarația anuală de impunere urma să devină un formular inteligent, de tip .xml, care să automatizeze calculul impozitului, al contribuțiilor, dar și să regleze plățile anticipate (reținerea și plata de către angajator fiind păstrate). Evident, administrarea urma să fie simplificată prin faptul că transformarea declarației de venit în declarație de impunere elimina necesitatea emiterii de către ANAF a milioane de decizii de impunere, atât pentru impozitul pe venit, cât și pentru CASS.

Pentru a putea plafona baza de calcul al contribuțiilor pe suma veniturilor, era nevoie ca baza de calcul al acestora să fie comparabilă, ceea ce nu se putea în contextul în care CAS și CASS pentru veniturile din salarii erau plătite atât de către angajat ($10,5\% + 5,5\% = 16\%$), cât și de către angajator ($15,8\% + 5,2\% = 21\%$). Prin eliminarea contribuțiilor datorate de către angajator, această problemă dispărea. Acesta este motivul pentru care am venit cu această propunere, propunere care urma să fie neutră atât pentru angajat (venitul net nu era afectat), pentru angajator (costul total rămânea același), cât și pentru buget (sumele încasate în limita plafonului erau aceleași). Pentru a realiza neutralitatea măsurii, salariul brut urma să fie majorat cu 21% (echivalentul contribuțiilor transferate la angajat), iar procentele pentru contribuțiile angajatului recalulate (21% la CAS și 8,8% la CASS).

De aici a pornit și „scandalul”, fiind acuzat că vreau să dublez contribuțiile... Într-adevăr, procentele pentru contribuțiile individuale creșteau, dar sumele datorate rămâneau aceleași, măsura fiind gândită, așa cum spuneam, să fie neutră din acest punct de vedere.

▪ **Impozitarea sumelor ce nu pot fi justificate**

Știm cu toții, avem încă din 2011 metode de control indirect, metode ce, teoretic, permit autorităților fiscale să verifice

situația fiscală a contribuabililor atunci când este identificat un risc fiscal. Măsurile introduse în 2011 au fost însă deficitare cu privire la cel puțin două aspecte.

Primul aspect: eficiența. Ca să se poată compara nivelul veniturilor cu cel al cheltuielilor în perioada controlată, era nevoie să se știe situația patrimonială a contribuabilului la începutul perioadei controlate. În lipsa unei declarații inițiale de patrimoniu (ce trebuie depusă doar de către persoanele selectate pentru control), analiza de risc a fost foarte dificil de efectuat, motiv pentru care la sfârșitul lui 2015 au fost emise doar vreo 6 decizii de impunere, pentru sume semnificativ mai mici decât costul cu salariile inspectorilor. Între timp numărul a crescut, dar nesemnificativ...

Al doilea aspect: moralitatea. Pentru sumele identificate ca fiind nejustificate în urma verificării fiscale, ANAF emite decizie de impunere cu cota de impozit pe venit standard (16% până în 2018, 10% după). Este ca și cum am spune că „hoțul neprins este negustor cinstit, iar hoțul prins plătește ca cel cinstit”...

Acesta este motivul pentru care am propus ceea ce atunci numeam „momentul zero” (între timp nu mai pot folosi acest termen, fiind compromis de atacul împotriva justiției din ultimii 2 ani), și anume o soluție compusă din 3 măsuri distincte:

- declarație inițială de patrimoniu, ce ar fi urmat să fie depusă de către toți contribuabilii cu un patrimoniu net de cel puțin 1 milion euro, nivel considerat de mine relevant din punctul de vedere al riscului fiscal;
- o perioadă limitată la 3 luni, în care contribuabilii puteau declara voluntar și plăti impozitul de 16% pentru sumele ce considerau că nu pot fi justificate în cazul unei verificări fiscale;
- o cotă punitivă de impozit de 75% pentru sumele

suplimentare stabilite în urma verificărilor fiscale, ulterior încheierii perioadei de conformare voluntară.

Măsura era menită să facă ordine, să aducă sume suplimentare la buget (ca urmare a declarării voluntare), cât și să descurajeze neconformarea în viitor (cota punitivă).

▪ **Transparentizarea deținerilor din paradisuri fiscale**

Această măsură este cunoscută în argoul nostru, al fiscaliștilor, ca „CFC rules focuses on the UBO”, măsură ce consider că este necesară pentru a face ordine în relația fiscală dintre stat și contribuabili și, dacă analizăm evoluțiile din fiscalitatea internațională, vedem că aceasta este direcția în care evoluează legislația (Planul Anti BEPS, CRS etc.). Proiectul de O.U.G. asimila dividendelor (și deci crea o obligație de declarare și plată a impozitului pe dividende) profiturile nete nedistribuite ale companiilor aflate în jurisdicții unde impozitul pe profit este mai mic de 10% (în general zero, în majoritatea paradisurilor fiscale).

▪ **Alte măsuri**

Acel proiect conținea și un număr de alte măsuri, majoritatea implementate prin O.U.G. nr. 84/2016, ulterior plecării mele. Mă refer aici la măsuri precum renunțarea la ROI (registru operatorilor intracomunitari), introducerea regimului special de TVA pentru agricultori, schimbarea definiției la SOP (pentru a permite SOP și pentru titluri nelistate), eliminarea limitării în timp a „scutirii” de impozit pe profitul reinvestit (facilitate ce nu este în fapt o scutire, ci o amânare la plata impozitului) sau la posibilitatea microîntreprinderilor de a opta pentru plata impozitului pe profit (lipsa opțiunii creând probleme serioase, în special pentru investitorii mari).

1. 2017-2019

Amploarea modificărilor aduse legislației fiscale în această

perioadă este uriașă. Practic, noul Cod fiscal a ajuns să fie modificat mai mult în 3 ani decât a fost vechiul Cod fiscal în 10 ani. În plus, au apărut multe reglementări fiscale în afara Codului fiscal. Hotărârea cu care guvernele PSD s-au năpustit asupra noului Cod fiscal este greu de înțeles, cu atât mai mult cu cât autorii acestor modificări sunt exact aceleași persoane care au determinat adoptarea și implementarea lui, respectiv dnii Vâlcov și Teodorovici. O să fac doar un scurt inventar al acestor modificări și al impactului pe care l-au avut asupra vieții noastre.

▪ „Revoluția fiscală”

După ce, în septembrie 2016, liderii de atunci ai partidului (încă) la guvernare s-au referit la ideea mea ca fiind o „bazaconie” sau chiar ca fiind „trădare de țară”, „măsură de-a dreptul fascistă”, măsura a fost preluată 2 luni mai târziu în celebrul program de guvernare și implementată în 2017, prin O.U.G. nr. 79. Contribuțiile au fost mutate din 2018, declarația anuală de impozitare a fost implementată din 2019, numai că scopul în care au folosit ideea a fost cu totul altul decât cel pentru care fusese gândită de mine.

Ce s-a întâmplat și care au fost consecințele?

În primul rând, măsura nu a fost neutră pentru bugetul de stat (BS), chiar dacă pentru bugetul consolidat a fost. Cota de CAS a fost majorată la 25% (+19% față de 21%), iar cota de CASS a fost și ea majorată la 10% (+13% față de 8,8%). Pentru a nu scădea netul angajaților și a nu crea probleme electorale, impozitul pe venit a scăzut de la 16% la 10%.

În al doilea rând, salariul brut nu a fost ajustat prin lege, obligând companiile să încheie milioane de acte adiționale sau să facă tot felul de tertipuri pentru a evita situația în care ele majorau salariile, iar ulterior se revenea la situația anterioară, situație care încă mai persistă.

Evident, nici vorbă despre plafonarea bazei de calcul al

contribuțiilor, guvernul eliminând încă din 2017 plafonarea bazei de calcul al CAS individuale (în vigoare din 2000), dar și nou introdusa plafonare a bazei de calcul al CASS (în vigoare doar în ianuarie 2017).

Consecințele au fost următoarele:

- crescând CAS, s-au mărit încasările la bugetul de pensii (BAS), fapt care a permis guvernului să spună că are fonduri pentru a acoperi sarabanda ce a urmat în privința creșterii pensiilor, măsură pur electorală, fără acoperire financiară. În fapt, sumele încasate în plus la BAS fiind luate din BS (prin scăderea impozitului pe venit). Practic, au mutat niște bani dintr-un buzunar în altul și au zis că suntem mai bogați, deci putem să ne permitem creșterea pensiilor. Acum vedem că unii vorbesc de o gaură de 9 miliarde în buget...
- mutând contribuțiile, au putut „bifa” promisiunea făcută la alegeri de a crește salariile bugetarilor cu 25%. Ghinion! Au crescut salariile brute, nu și salariul net;
- scăzând impozitul pe venit, au redus semnificativ sumele alocate bugetelor locale prin cota defalcată din impozitul pe salariu, ceea ce a lăsat primării cu mâna întinsă la guvern. Cele mai afectate primării au fost, evident, cele din orașele mari, unde sunt și mulți investitori, orașe dintre care multe nu sunt controlate politic de partidul de guvernământ și care astfel au devenit mai dependente de „Centru”.
- **Split TVA**

Măsura a fost introdusă de Guvern în contra tuturor semnalelor venite atât din partea companiilor românești, respingerii ei de către CES și CDS și criticilor venite din partea noastră, a specialiștilor în fiscalitate. Conform O.G. nr. 23/2017, toate companiile din România urmau să încaseze și să facă plăți de TVA doar prin intermediul unui cont dedicat, iar fondurile blocate în acel cont de TVA puteau fi folosite doar cu

aprobarea ANAF. Am atras atunci atenția că vom asista la blocaje financiare uriașe, iar instrumente precum factoringul urmau să dispară. Din fericire, nu am avut ocazia să ni se confirme atenționările, O.G. nr. 23/2017 fiind modificată semnificativ înainte de a intra în vigoare. Tot atunci am atras atenția că măsura încălca grav Directiva TVA, dar specialiștii din Finanțe ne-au contrazis, au susținut chiar că nu e nevoie de notificarea Comisiei. Acum, avem infringement, Comisia notificând Guvernul cu privire la faptul că O.G. nr. 23/2017 este neconformă cu dreptul european, chiar și în formă mult atenuată de către Parlament. Adoptarea unei ordonanțe de Guvern prin care măsura urma să devină opțională pentru toate companiile a fost între timp blocată de recenta criză guvernamentală...

▪ **Blocarea investițiilor în extragerea gazelor din platforma Mării Negre**

A fost făcută de către guvernanți prin două măsuri controversate, luate fără niciun fel de consultări și analize de impact:

- Legea nr. 256/2018 privind exploatarea offshore, prin care s-a introdus un impozit suplimentar pe veniturile obținute din vânzarea gazelor și, evident, s-a abrogat clauza de stabilitate dată titularilor de acorduri petroliere în Marea Neagră prin O.U.G. nr. 160/1999 anterior demarării investițiilor în explorare;
- O.U.G. nr. 114/2018 prin care s-a impus un preț maxim de vânzare pentru gazele din producția internă (nu și pentru gazele importate din Rusia!).

Ca urmare, cel mai important concesionar din Marea Neagră (Exxon) nu a luat decizia de a investi în exploatare și a anunțat că este interesat să își vândă participația. În timp ce la București unii tineri politicieni s-au apucat să propună cum să se aloce fondurile pe care statul român le va obține din exploatarea acestor gaze, singura certitudine este că

gazele noastre rămân pe fundul Mării în timp ce ponderea importurilor de gaz crește constant.

▪ **O.U.G. nr. 114/2018**

Adoptată, așa cum spuneam, fără niciun fel de consultări, fără analize de impact, dar și împotriva avizelor negative primite de la CES, CDS și a apelurilor tuturor organizațiilor companiilor din România (AOAR, RBL, FIC, AMCHAM, CNIMPPR) între Crăciun și Anul Nou, această O.U.G. este, în opinia mea, de departe, cea mai toxică reglementare adoptată nu numai de acest guvern, ci de orice alt guvern al României. Nu numai că a provocat daune greu de calculat economiei, dar a dus populismul la un nivel extrem de periculos (populismul fiind, în opinia mea, nu numai cel mai important pericol pentru stabilitatea financiară, ci chiar la adresa democrației, așa cum o știm noi).

- Taxa pe activele bancare – numită inițial „taxa pe lăcomie”, a fost introdusă ca un fel de amendă pentru bănci aplicabilă în cazul în care Robor depășea 2% (atunci și de atunci fiind peste 3%, din cauza inflației induse de politicile guvernului), baza de calcul al „amenzii” fiind activele financiare (inclusiv titlurile de stat). Efectul imediat a fost blocarea creditării, inclusiv a creditării guvernului, care a fost obligat să se împrumute miliarde de euro de pe piețele externe. Nu a trecut mult până când guvernul a modificat-o (confirmând astfel ceea ce spuneam cu toții, că e o măsură toxică!), reducând atât procentul taxei, cât și baza de calcul al acesteia. În plus, a fost eliminată și legătura cu Robor, eliminându-se astfel intruziunea guvernului în politica monetară (apanajul BNR).
- Reducerea semnificativă a comisioanelor de administrare pentru administratorii de fonduri de pensii (Pilonul 2), dar și cerințe de capital social total nerezonabile în sarcina acestora, cu scopul aproape declarat de eliminare a Pilonului 2 și de aducere a celor aproape 10

miliarde de euro acumulate în aceste fonduri la buget.

- Afectarea gravă a companiilor din producția, transportul și distribuția de energie electrică prin introducerea unei taxe de 2% pe cifra de afaceri, taxă extrem de ridicată, mai ales că urma să se aplice în cascadă, pe lanț. ANRE a „îndulcit” oarecum pilula aruncată de guvern, acum fiind discuții pentru eliminarea ei completă și revenirea la sistemul de taxare anterior. Să mai spunem și că, în lipsa unor investiții serioase în producția de energie electrică, România a ajuns din exportator importator net de electricitate...
- Afectarea extrem de gravă a producătorilor de gaz din România (onshore, deoarece gazele din offshore stau pe fundul mării) prin introducerea unui preț maxim de vânzare a gazelor semnificativ mai mic decât prețul de piață. Preț de piață ce oricum e mai mic în România decât prețul de referință la care se calculează redevența... Să spunem și aici că, după ce în urmă cu 5 ani acopeream peste 90% din consum din producția internă, astăzi procentul a scăzut sub 70% în lipsa investițiilor, dar și din cauza unor măsuri fiscale absurde.
- Chiar și facilitățile acordate constructorilor și producătorilor de materiale de construcții au potențial distrugător pentru aceste sectoare extrem de importante ale economiei. Facilitățile constau în scutire de impozit pe salariul angajaților, scutire de CASS, reducere de CAS (dar fără contribuție la Pilonul 2, nici măcar opțional), reducere a CAM, fiind condiționate de obținerea a minimum 80% din cifra de afaceri din lucrări de construcție, producție de materiale de construcție, inginerie, arhitectură. În plus, toate companiile din aceste sectoare au fost obligate să crească salariul minim pentru angajați la 3.000 de lei (chiar și dacă nu îndeplinesc condiția de aplicare a scutirilor).

Precum în Grecia antică, guvernul a băgat însă și un cal

troian în „curtea” beneficiarilor: a prevăzut, undeva mai pe la finalul O.U.G. nr. 114, că facilitățile enumerate mai sus se aplică cu respectarea legislației privind ajutorul de stat. Cum aici nu poate fi vorba de o schemă de ajutor de minimis, guvernul trebuia să ceară aprobare Comisiei (ex ante!) pentru schema de ajutor de stat. Cum era și normal, guvernul consideră că nu ar fi ajutor de stat decât pentru reducerea CAM (care între timp a fost suspendată, companiile trebuind să plătească diferențele, inclusiv dobânzi și penalități), nu și pentru scutirea de impozit pe salariu sau CASS. Această gândire este consistentă cu gândirea guvernelor anterioare, care au aprobat scutiri de impozit pe salariu, fără să considere că acestea ar fi ajutor de stat. Numai că opinia Comisiei este diferită. Într-o piață a muncii în care angajatul este interesat doar de net (deci orice scutiri reduc salariul brut, deci beneficiază angajatorul), Comisia pare că este cea care are dreptate... Rezultatul acestei dispute poate fi însă catastrofal pentru companiile românești care au aplicat scutirile, pentru că ajutoarele de stat acordate ilegal trebuie recuperate.

▪ Setul de măsuri „pro-BEPS”

Acest subtitlu poate părea ciudat, în contextul în care noi cunoaștem conceptul „anti-BEPS”: un set de măsuri menite să împiedice companiile să își erodeze baza fiscală pentru a reduce impozitul pe profit într-un stat prin mutarea profiturilor în alte state, de regulă slab fiscalizate. Guvernării noastre au ales o altă cale: „pro-BEPS”, spulberând pur și simplu baza de calcul a impozitului pe profit prin scoaterea imensei majorității a companiilor din România în afara sferei de aplicare a impozitului pe profit.

Două au fost măsurile prin care acest obiectiv a fost atins. Prima – introducerea din 2017 a impozitului specific pentru hoteluri și restaurante, un impozit derizoriu calculat în funcție de locație și suprafață (la restaurante) sau în funcție de locație, clasificare și număr de locuri (hoteluri

și complexuri hoteliere). Evident, impozitul specific a venit la pachet cu eliminarea impozitului pe profit. Cea de-a doua, ridicarea plafonului privind microîntreprinderile de la 100.000 euro la 1.000.000 euro, inclusiv pentru companii de consultanță și management. Efectul combinat al celor două măsuri este că, astăzi, din peste 600.000 companii, nici 30.000 nu mai sunt plătitoare de impozit pe profit. Pro-BEPS!

În plus, extinderea sferei de aplicare a microîntreprinderilor la cele cu activități de consultanță și management creează un instrument extrem de eficient în erodarea inclusiv a bazei de calcul a impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale. Pro-BEPS din nou!

Închei aici, fără a avea însă pretenția că această listă este completă. Dimpotrivă, exemplele pot continua.

Concluzia mea este una singură: nu cred că mai putem continua așa. Pe de o parte, sistemul nostru fiscal a fost torpilat sistematic chiar de către guvernanți, nivelul veniturilor fiscale este la minimum istoric, cheltuielile au explodat, iar atât de necesarele investiții în educație, în sănătate sau în infrastructura de transport sunt aproape de zero. Pe de cealaltă parte, toți vrem stabilitate și predictibilitate, însă în același timp ne luptăm cu dinții să ne menținem privilegiile sau să obținem altele.

Cred că, pentru un timp, va trebui să lăsăm de o parte discuțiile despre stabilitatea sistemului fiscal și să vorbim despre principiile pe care este așezat acest sistem fiscal.

Înainte de asta, trebuie să înțelegem două lucruri simple.

Primul: stabilitatea oricărui corp este direct proporțională cu baza de susținere și invers proporțională cu înălțimea. În fiscalitate asta se traduce așa: „stabilitate = impozite mici luate de la toți; instabilitate = impozite mari luate de la puțini”.

Al doilea: baza este erodată prin doar două metode: scutiri și evaziune. Deși una e legală și cealaltă este infracțiune, ambele au aceeași finalitate: neplata unui impozit sau taxă.

Acest articol este editorialul [numărului 4/2019 al revistei Tax Magazine](#).